

Постнова Наталя Іванівна

*аспірантка кафедри права Європейського Союзу Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ЩОДО ЗАСТОСОВАНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ЗМІШАНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Публікація присвячена питанням застосованої термінології у сфері міжнародних змішаних перевезень, що є надзвичайно актуальним для розвитку доктрини міжнародного приватного права. Авторка розглядає співвідношення та зміст понять «змішані перевезення», «мультимодальні перевезення», «інтермодальні перевезення» та «комбіновані перевезення». За результатами дослідження авторка доходить висновку, що саме термін «міжнародні змішані перевезення» може бути застосований до усіх перелічених видів міжнародних перевезень вантажів, людей та багажу у прямому сполученні різними видами транспорту.

Ключові слова: міжнародне приватне право, міжнародні змішані перевезення, мультимодальні перевезення, інтермодальні перевезення, комбіновані перевезення, перевезення вантажів, людей та багажу.

Postnova Natalia

*PhD candidate of the Department of Law of the European Union
of Yaroslav Mudryi National Law University*

REGARDING APPLIED TERMINOLOGY IN THE FIELD OF INTERNATIONAL MIXED TRANSPORTATION

The publication is devoted to the issues of terminology used in the field of international mixed transport, which is extremely relevant for the development of the doctrine of private international law. The author considers the relationship and content of the concepts of «mixed transport», «multimodal transport», «intermodal transport» and «combined transport». According to the research, the author concludes that the term «international mixed transport» can be applied to all these types of international transport of goods, people and luggage directly connected by different modes of transport.

Key words: private international law, international mixed transportations, multimodal transportations, intermodal transportations, combined transportations, transportations of cargoes, people and luggage.

Розвиток міжнародних змішаних перевезень є пріоритетом транспортної політики України, враховуючи статус транзитної держави, унікальне транспортно-географічне положення на перехресті європейських та євразійських доріг, міжнародних транспортних коридорів та інші фактори. Крім того, включення України до Європейської транспортної мережі TEN-T (The TransEuropean Transport Network) зробило її частиною стратегічних транспортно-логістичних коридорів ЄС. Проте, сьогодні в Україні питання міжнародних змішаних перевезень регулюються фрагментарно. Незважаючи на прийняття проєкту Закону України «Про мультимодальні перевезення» у першому читанні з безліччю невизначених питань та невідповідністю деяких положень чинному Цивільному і Господарському кодексам, досі залишається актуальним удосконалення нормативно-правового акту, спрямованого на визначення правових та організаційних засад таких перевезень, правового статусу їх учасників, державної підтримки розвитку системи міжнародних змішаних перевезень та відповідної інфраструктури.

Історичні основи виникнення термінів модальних перевезень пов'язані з періодом «контейнізації» перевезень, що почався в середині минулого століття. Контейнер був сприйнятий як модуль [2], який можна доставити за потрібною адресою різними видами транспорту в рамках однієї транспортної операції. Однак надалі пріоритетним стала не сама «модульність» вантажу, а єдина адресність доставки незалежно від видів використовуваних транспортних засобів (судно морське або повітряне, автомобіль або залізниця) і безперервність самої транспортної операції.

Міжнародне право не дає чіткого тлумачення термінології змішаних перевезень, так само як не містить чітких вказівок на юридичний зміст різниці термінів «інтермодальне», «мультимодальне» чи «комбіноване» перевезення. Так, міжнародні змішані перевезення вантажів можна визначити як переміщення вантажів з однієї країни

в іншу, як мінімум, двома видами транспорту. Згідно з положеннями Конвенції про міжнародні змішані перевезення вантажів 1980 р. та Правилами ЮНКТАД/МТП (UNCTD — United Nation Conference on Trade and Development) 1992 р. тлумачення термінів змішаних перевезень слід здійснювати, виходячи з таких визначень:

а) інтермодальне перевезення – це перевезення вантажів кількома видами транспорту, при якому експедитор організовує все перевезення від одного пункту чи порту відвантаження через один чи декілька пунктів перевалки до кінцевого пункту чи порту. Залежно від частки відповідальності використовуються різні види транспортних документів (залізнична накладна, CMR, коносамент перевізника та інші);

б) мультимодальне перевезення – інтермодальне перевезення, у якому експедитор організовуючи перевезення, бере на себе відповідальність за всі її етапи. При цьому видається єдиний документ – мультимодальний коносамент FIATA.

в) комбіноване перевезення – інтермодальне перевезення вантажів у одному і тому ж вантажному місці чи транспортному засобі шляхом комбінації автомобільного, залізничного і водного транспорту [1].

У словнику Вебстера (англ. – Merriam-Webster) під інтермодальним слід розуміти транспортування, при якому в одному рейсі (англ. – single journey) може бути задіяно кілька видів транспорту [2]. З цього визначення можна виділити, по суті, дві ознаки – множинність транспорту та одиничність адресності перевезення.

Департамент транспорту США, хоча і не дає точного визначення даного терміну, вказує на основні риси інтермодального перевезення серед яких: єдність усіх етапів операції з метою доставки в одну адресу незалежно від форм транспортних модулів, а також вказує на нерозривність транспортної операції [3].

На рівні доктрини вітчизняні вчені визначають міжнародне мультимодальне перевезення як таке, що здійснюється на підставі договору змішаного перевезення з місця в одній країні, де вантажі надходять у відання оператора змішаного перевезення, до обумовленого місця доставки в іншій країні, при цьому оператор змішаного

перевезення, який є організатором перевезень бере на себе відповідальність за все перевезення та видає документ мультимодального перевезення [4].

Регламентация змішаного перевезення вантажів здійснюється на основі Конвенції ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів, підписаної 24 травня 1980 року в Женеві. Необхідно наголосити, що у російській версії англійського тексту Конвенції (United national Convention on Multimodal Transport of Goods) термін «multimodel» був переведений як «змішаний», що не в повній мірі відповідає його змісту, оскільки ці поняття мають свої відмінності.

Так, відповідно до проекту Закону України «Про мультимодальні перевезення» мультимодальне перевезення – це перевезення вантажів двома або більше видами транспорту на підставі договору мультимодального перевезення, що здійснюється за документом мультимодального перевезення [5]. Звертаємо увагу, що за своєю суттю та змістовним наповненням основної частини законопроекту сфера мультимодальних перевезень зосереджена саме на перевезенні вантажів (товарів).

Але відповідно до проекту Закону запропоновано внести зміни до статті 913 Цивільного кодексу України, які передбачають можливість здійснення мультимодальних перевезень пасажирів. Так, відповідно до запропонованих положень «перевезення пасажирів може здійснюватися кількома видами транспорту за єдиним транспортним документом або за документом мультимодального перевезення».

Проте, законопроект наводить такі визначення, як вже зазначалося раніше, «мультимодальне перевезення – перевезення вантажів двома або більше видами транспорту...», «документ мультимодального перевезення вантажів — перевізний документ (транспортна накладна, коносамент тощо), що підтверджує укладення договору мультимодального перевезення та прийняття вантажу під свою відповідальність...». Крім того, також слід враховувати, що укладення договору перевезення пасажирів підтверджується видачею відповідно квитка (частина друга статті 910 Цивільного кодексу України). Відтак, законопроект пропонується врегулювати суспільні відносини, що виникають між учасниками мультимодального перевезення

ня вантажів, тому недоцільно поширювати сферу мультимодальних перевезень на перевезення пасажирів, при цьому посилаючись на Закон, який не регулює відповідні відносини.

Таким чином, робимо висновок, що сфера мультимодальних перевезень зосереджена саме на перевезенні вантажів, тому для міжнародних перевезень як пасажирів та багажу, так і вантажів, може бути застосований термін «міжнародні змішані перевезення», що відповідатиме змісту усіх раніше перелічених видів міжнародних перевезень у прямому сполученні різними видами транспорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Марченко О. В. Правове регулювання мультимодальних перевезень в Україні та зарубіжних країнах. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Т. 1. С. 115–118.
2. Dictionary Definition & Meaning. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/dictionary>.
3. The United States Department of Transportation. Intermodal Surface Transportation. Washington DC 20590, DOT. 2002. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GOVMAN-2004-06-01/pdf/GOVMAN-2004-06-01-Pg311.pdf>.
4. Підлісний П. І. Роль контейнеризації змішаних вантажних перевезень у розвитку світової торгівлі. *Економічний форум*. 2016. № 3. С. 67–81.
5. Проект Закону України «Про мультимодальні перевезення» від 23.10.2020 р. № 4258. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70239.

REFERENCES

1. Marchenko O. V. (2018). Pravove rehuliuвання multymodalnykh perevezen v Ukraini ta zarubizhnykh krainakh. *Aktualni problemy vitchyznianoї yurysprudentsii – Current issues of domestic jurisprudence*, 6, Vol. 1, 115–118 [in Ukrainian].
2. Dictionary Definition & Meaning. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/dictionary> [in English].
3. The United States Department of Transportation. Intermodal Surface Transportation. Washington DC 20590, DOT. 2002. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GOVMAN-2004-06-01/pdf/GOVMAN-2004-06-01-Pg311.pdf> [in English].

4. Pidlisnyi P. I. (2016). Rol konteineryzatsii zmishanykh vantazhnykh perevezhen u rozvytku svitovoi torhivli. *Ekonomichnyi forum - Economic Forum*, 3, 67-81 [in Ukrainian].

5. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro multimodalni perevezennia» vid 23.10.2020 r. № 4258. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70239. [in Ukrainian].

Семенова Марина Володимирівна
кандидат юридичних наук, науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України,
адвокат АБ «ЮФ «Семенова і Партнери»
ORCID: 0000-0002-2216-4343

АКТУАЛЬНІ ІННОВАЦІЙНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОЛЕКТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Доповідь присвячена дослідженню діяльності суб'єктів колекторської діяльності та аналізу змін щодо врегулювання правовідносин, що виникають під час врегулювання простроченої заборгованості, які було внесено Законом України № 1349-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту боржників при врегулюванні простроченої заборгованості».

Ключові слова: колекторська компанія, колекторська діяльність, прострочена заборгованість, споживче кредитування.

Semenova Maryna
Ph.D, research officer of the Scientific Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development
of the NALS of Ukraine,
Attorney-at-law of «Semenova and Partners» LF
ORCID: 0000-0002-2216-4343